

**RESUMÉ UIT DE INGELEVERDE VRAGENLIJST OMTRENT HET
" HAVERAALTJE " (*Heterodera Schachtii*).**

Hoewel de door het Bestuur der Ver. van Oud-Leerlingen der R.L.W.S. te Groningen benoemde Commissie wel met eenige voorliefde hare taak aanvaardde, wijl de hier aange-raakte kwestie belangrijk is, voelde zij zich toch eenigzins teleurgesteld door de weinige ambitie, die deze vragenlijsten bij de leden hadden gevonden. Immers van de omtrent 160 verzonden exemplaren kwamen slechts 31 stuks terug. Het spreekt, dat de hieruitgetrokken conclusie's niet als zoo betrouwbaar kunnen beschouwd worden, als die uit een grooter aantal. De Commissie heeft dan ook de vrijheid genomen, niet eerder de conclusie's neer te schrijven, dan wanneer zij haar volkomen betrouwbaar toeschenen; hier en daar heeft zij iets aangevuld met datgene wat haar noodig scheen, zoodat dit resumé niet een absoluut zuivere afspiegeling is van datgene wat in de verschillende rappor-ten is neergelegd. —

De eerste conclusie, welke de Commissie meende te mogen trekken, is wel deze : Het haveraaltje heeft in deze provincie (Groningen) *plaatsgewijze* groote schade aangericht, en wel met name op de lichte zavelgronden, in de nieuw ingedijkte polders, terwijl ook de zware kleigronden bijv. in 't Oldambt en onder de gemeente Ten Boer niet verschoond zijn geble-ven, even min als de roodoorgronden onder Tjuchem.

Op de *veenachtige* gronden is de ziekte echter nog niet van beteekenis geconstateerd. Wij laten in 't midden wat hiervan de oorzaak kan zijn, daar dit niet met volko-men zekerheid kan gezegd worden, en gaan daarom liever na welke factoren hunnen invloed doen gelden bij het optreden der ziekte. —

De *structuur* van den grond is van beteekenis. In 't algemeen kan worden opgemerkt dat een ongunstige structuur van den bodem het optreden der ziekte bevordert. Dit blijkt uit het door velen geconstateerde, dat het bewerken door ploegen in het voorjaar, het nadeel vergroot. Anderen merkten op dat bewerking in te natten toestand eveneens ongunstig werkte met het oog op de ziekte.

Ook de *bemesting* en de bemestingstoestand van den grond oefenen een zekeren invloed uit. Bij elke bemesting, waardoor de groei der planten, vooral in den aanvang harer ontwikkeling, wordt bevorderd, is de ziekte in hare gevolgen minder merkbaar. Een vroegtijdige aanwending van Chilisalpeter, liefst tijdens of terstond na de zaaiing, bijv., werkt zeer gunstig. Zelfs kan de uitbreiding der ziekte eenigzins worden tegengegaan, zoo men deze meststof gebruikt, zoodra men ontwaart dat de haver zieke plekken krijgt. Ook groenbemesting met Vlinderbloemigen, als wikke en klaver, kan sterk worden aanbevolen. Al kan men de ziekte er niet geheel mee voorkomen, toch kan het kwaad zeer getemperd worden.

Meer invloed echter nog dan de bemesting, heeft de *voorvrucht*, zoodat de goede werking van een groenbemesting zeer zeker niet alleen toe te schrijven is aan het aanbrengen van stikstof in den bodem. Het is gebleken dat de ziekte het sterkst optreedt na haver en gerst. Dat gerst een slechte voorvrucht is, wordt algemeen geconstateerd. Zelfs meer nog dan van haver. Dit laatste zal echter zijn oorzaak hier in vinden, dat het slechts zelden voorkomt, dat haver na haver wordt verbouwd. Stilzwijgend wordt hier aangenomen dat na gerst niet is gezaaid een groenbemestingsplant. Want is dit het geval, dan heeft de voorvrucht een deel van hare slechte werking verloren. —

In mindere mate dan de beide genoemde graangewassen, doen boonen en erwten de ziekte te voorschijn treden. Ook deze beide peulvruchten zijn echter nog geen goede voorvruchten te noemen; gerust kan dit echter gezegd worden van klaver. Onder Tjuchem is gebleken, dat bij verbouw van boonen en rogge tusschen twee gewassen haver, het gevaar voor de ziekte niet van overwegende beteekenis is. Met volkomen zekerheid kan echter gezegd worden, dat als in minstens 4 achtereenvolgende jaren geen haver en zoo min mogelijk « wit koren » is verbouwd, het gevaar voor de ziekte vrij wat is verminderd.

Meende men vroeger dat de zwarte haver niet werd aangetast of slechts in geringere mate, deze meening is thans onjuist gebleken. De gewone zwarte haver wordt zelfs in sterke mate ziek, zoo de factoren als: niet te sterk land, ongunstig weder en slechte voorvrucht aanwezig zijn. Zoodat het schijnt dat de *variëteit* op het optreden der ziekte geen merkbaren invloed heeft.

Gaat men de verschillende vragenlijsten na, dan bemerkt men al spoedig dat al heel weinig *directe bestrijdingsmiddelen* worden toegepast. Slechts enkelen spreken er van, en dan nog wel in ongunstigen zin. Men kan dan ook gerust beweren, dat hoewel door toepassing van inspuiting met zwavelkoolstof of benzine soms eenige resultaten zijn verkregen, deze resultaten niet van dien aard zijn, dat een zoodanige behandeling kan worden aanbevolen, daar er meer practische middelen bestaan, die betere gevolgen doen zien. Ja, men kan zelfs zeggen dat het haveraaltje veel van zijne verschrikking heeft verloren. Want al lijkt de ziekte, oppervlakkig beschouwd, een volkomen beletsel om haver te verbouwen, — door een goede ruime *vruchtwisseling*, gepaard aan een goeden bemestingstoestand van den grond, kan dit beletsel grootendeels worden opgeheven. Men neme

daarbij in acht dat men met het kiezen van eene voorvrucht nauwgezet moet zijn. Zaaït men op perceelen, welke reeds eerder aan de bewuste ziekte hebben geleden, dan is het aan te raden, nooit gerst als voorvrucht te gebruiken. Neemt men roode of witte klaver, dan is men tamelijk zeker dat men verschoond blijft. Treedt de ziekte echter toch nog op, dan is het aan te raden, zoo spoedig mogelijk Chili aan te wenden, geschikte bodemstructuur te bevorderen, in 't kort, de plant in den kortst mogelijken tijd door de kwijnperiode, gelegen tusschen het groeien uit de korrel en het zich voeden door middel der wortels, heen te helpen. Hiermede in verband kan het aanbeveling verdienen, iets laat te zaaien, ten einde de kans op een snellen groei te vergrooten.

De Commissie :

(w. g.) J. HEIDEMA.

M. G. ZIJLMA.

HIDDE PESMAN,

Rapporteur.

De strekking van dit rapport is goedgekeurd in de Alg. Verg. der Ver. v. O.L. d. R.L.W.S. gehouden den 24 Oct. 1905 te Groningen.

De Secretaris :

(w. g.) H. P. LEEMHUIS Jzn.
